

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม (Mix Method Research) เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในชุมชน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคือ (1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้ยังวิเคราะห์แนวโน้มในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญญูจี เพื่อให้เกิดการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพให้แก่ ชุมชน ได้มีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามคนในชุมชน จำนวน 248 คน เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักถึงความสำคัญ โอกาสความตั้งใจการทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในชุมชน (2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 5 คน เพื่อศึกษา พฤติกรรม และแนวทาง ความคิด การเสริมสร้าง ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยบุคคลต้นแบบที่ถูกคัดเลือก คือ ผู้มีความรู้มีการศึกษา และทำอาชีพค้าขาย

ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อวิธีการวิจัย ได้แก่

พื้นที่ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีรายละเอียดจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

3.1 พื้นที่ในการศึกษา

ได้แก่ ชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญญูจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษา ได้แก่ (1) กลุ่มที่ใช้ศึกษาศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชน (2) กลุ่มที่ใช้ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ (3) กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดเห็นการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งมีประชากรประมาณ 700 คน (สำนักงานเขตธนบุรี, 2561) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน แต่เนื่องจากคนในชุมชนมีทั้งเด็กผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น และผู้อยู่ในวัยทำงาน จึงไม่สามารถที่จะสอบถามได้ทั้งหมดทั้งชุมชน ดังนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูลตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อความสะดวก และป้องกันการผิดพลาดจึงทำการเก็บข้อมูล จำนวน 248 คน

การสุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นเป็นการเลือก วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัยพยายามเก็บตัวอย่างเท่าที่จะทำได้ตามที่ได้รับ

ความร่วมมือตามจำนวนที่ต้องการ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ 248 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น เพื่อศึกษาสภาพของการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไผ่ใต้ แบบสอบถาม (ภาคผนวก ก) เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และการตระหนักถึงการ จัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการพัฒนาให้เกิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนขึ้นภายในชุมชน ประกอบด้วยลักษณะคำถามแบบปลายเปิด และปลายปิด (Open and close-ended) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และมีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice questions)

ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ ในการทำบัญชีครัวเรือนลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และมีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice questions)

ส่วนที่ 3 ความตระหนักถึงในการทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และมีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice questions)

แบบสัมภาษณ์ ภาคผนวก ก) วิเคราะห์ ว่าทำไมบุคคลต้นแบบจึงทำบัญชีครัวเรือนจากอดีต จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นลักษณะสัมมนากลุ่ม (Focus group) เป็นเครื่องมือในการตอบให้วิจัย ในการศึกษาพฤติกรรม และเหตุผลของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม ซึ่งจะเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ตามสูตรดังนี้

$$IOC = .08$$

เมื่อ

แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

แทนผลรวมของคะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 หมายความว่า มั่นใจว่า แบบสอบถามมีความสอดคล้อง

0 หมายความว่า ไม่มั่นใจว่า แบบสอบถามมีความสอดคล้อง

-1 หมายความว่า มั่นใจว่า แบบสอบถามไม่มีความสอดคล้อง

สำหรับเกณฑ์การพิจารณาวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังต่อไปนี้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.05 - 1.00 มีความเที่ยงตรงใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.05 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.984

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 248 ชุด โดยผู้วิจัย เป็นผู้แจกให้กลุ่มเป้าหมายตอบ ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ส่งคืนผู้วิจัย เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

5. การสัมภาษณ์ความเห็น จากบุคคลต้นแบบ จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาถึงแนวทางและความต้องการในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อพึ่งพาตนเองแบบยั่งยืน ได้แก่

- (1) คุณพรรณณี สายแสงทอง (อาชีพพนักงานบริษัท)
- (2) คุณอุมา กิตติรัตน์วิวัฒน์ (อาชีพแม่บ้านจบ ป.ว.ส.บัญชี)
- (3) คุณสุรัตน์ แก้วเอี่ยม (พนักงานบัญชี)
- (4) คุณอินทัย ฤกษ์แก้ว (อาชีพค้าขาย)
- (5) คุณทิพย์วัลย์ ไชยสิทธิ (ธุรกิจส่วนตัวผู้ช่วยเหลือชุมชนบางไส้ไก่)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งเป็นดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับอธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

3.5 สถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาระดับการจัดทำบัญชีครัวเรือน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00	จัดทำบัญชีในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20	จัดทำบัญชีในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40	จัดทำบัญชีในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60	จัดทำบัญชีในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.80	จัดทำบัญชีในระดับ น้อยที่สุด

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไป มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่า มีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)